

DE ZOMER DIE ALLES DEED SMELTEN

TIFFANY MCDANIEL

'Een betoverend boek, een wervelwind van emoties,
duister en licht, een feest van vertelkunst.'

— MARCEL MÖRING

SIGNATUUR

Over het boek

De zomer van 1984 is er een om nooit te vergeten. Althans voor Fielding Bliss, dertien jaar. Die zomer teistert een hittegolf zijn woonplaats Breathed in Ohio. Die zomer wordt hij vrienden met Sal, een gehavende dertienjarige, die beweert de duivel te zijn. Fieldings familie neemt de jongen in huis maar niet iedereen is opgetogen over zijn komst. Roddels verspreiden zich en de spanningen lopen op, net als de temperatuur. Als ook vreemde incidenten zich voordoen, geloven steeds meer plaatsgenoten dat Sal écht is wie hij beweert te zijn. Terwijl de familie Bliss haar eigen demonen moet verslaan, stevent de gemeenschap af op een catastrofe die het slaperige stadje voorgoed verandert.

De zomer die alles deed smelten is een indrukwekkende roman die laat zien wat er in een gemeenschap gebeurt als angst voor het onbekende regeert en hoe moeilijk de scheidslijn tussen goed en kwaad dan nog te definiëren is. Een zinderend, verrassend, ontroerend en gedurfd debuut dat tot nadenken stemt.

De pers over het boek

‘Een betoverend boek, een wervelwind van emoties, duister en licht, een feest van vertelkunst.’ – Marcel Möring

‘Een ambitieus en gedurfd debuut. Een inventief, provocatief en meedogenloos goed verhaal.’ – *Bookreporter*

‘Deze roman schittert in schoonheid en lyriek.’ – *Library Journal*

Over de auteur

Geboren en getogen in Ohio, is Tiffany McDaniel bij het schrijven geïnspireerd door de glooiende heuvels en kastanjebomenbossen van haar streek. Ze is ook dichtster, toneel- en scenarioschrijver en kunstenaar. *De zomer die alles deed smelten* is haar debuutroman.

Wilt u op de hoogte blijven van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl.

Tiffany McDaniel

De zomer die alles deed smelten

Vertaald door Anne Jongeling

SIGNATUUR

2016

© Tiffany McDaniel 2016
Oorspronkelijke titel: *The Summer That Melted Everything*
Vertaald uit het Engels door Anne Jongeling
© 2016 Uitgeverij Signatuur, Amsterdam en Anne Jongeling
Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: Dog and Pony
Omslagbeeld: © Galyna Andrushko
Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN paperback editie 978 90 5672 557 0
ISBN e-book 978 90 449 7511 6
NUR 302

Eerste druk, augustus 2016
Tweede druk, e-book augustus 2016

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veeelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Mijn vader, Glen, is komeetstaartnachten en het lied van de salamander op de hordeur.

Mijn moeder, Betty, is een door kamperfoelietrompetten en kamperfoelieranken vertolkte jazzsong.

Dina, mijn zusje, is een hoosbui op groen gras en boterbabbelaars in de middag.

Jennifer, mijn andere zusje, is paardenbloempluisjes en oneindige nachten vol vuurvliegjes.

Allen tezamen vormen zij mijn zomer.

Deze roman is voor hen.

1

*Van 's mensen eerste opstand en de vrucht van de verboden boom
die dood bracht in de wereld
Milton, Het verloren paradijs 1:1-3*

De hitte kwam met de duivel mee. Het was de zomer van 1984 en de duivel was uitgenodigd, maar de hitte niet. Toch was het te verwachten. Waar het zo heet is als de hel, zal de duivel nooit ver uit de buurt zijn.

Het was een soort hitte dat niet alleen de tastbare dingen liet smelten, zoals roomijs, chocola en waterlolly's. Het ontastbare smolt mee. Angst, geloof, woede en die sjablonen van het gezonde verstand waarop we ons zo lang hadden verlaten. Ook levens smolten weg, hun toekomst werd samen met de kluiten aarde aan de schep van de doodgraver weggegooid.

Toen dit alles zich voltrok, was ik dertien en mijn leven zou voorgoed veranderen. Ik ben niet erg lang dertien geweest. Als ik het soort man was dat nog steeds zijn verjaardagen vierde, dan zouden er vierentachtig flakkerende kaarsjes op de taart staan, boven op zijn leven met het angstaanjagende vernuft en de onontkoombare tragedie, en ook boven op die ene zomer die haar tanden ontblootte om ons kleine universum in Ohio, dat we Breathed noemden, te verslinden.

Ik moet zeggen dat 1984 als jaar geschiedenis wist te schrijven. Apple lanceerde de Macintosh voor het grote publiek, twee astronauten liepen als goden over de sterren en Marvin Gaye, die

'*how sweet it is to be loved*' zong, werd door zijn eigen vader door zijn hart geschoten.

In de maand mei van hetzelfde jaar publiceerde een groep wetenschappers de resultaten van hun onderzoek in een medisch tijdschrift. Ze maakten bekend hoe ze een retrovirus hadden ontdekt en geïdentificeerd, dat naam zou maken als hiv. Zelfverzekerd sloten ze het artikel af met de mededeling dat hiv de oorzaak was van het *acquired immune deficiency syndrome*. Aids werd het acroniem van de nachtmerrie.

Ja, 1984 was beslist een geruchtmakend jaar. Het was het jaar waarin Michael Jackson in de fik vloog voor Pepsi en ook het jaar dat de Bubble Boy in Houston uit zijn plastic gevangenis mocht, zodat zijn moeder hem voor het eerst in haar armen kon sluiten. Kort daarop stierf hij op twaalfjarige leeftijd.

Vooraf de duivel had zijn handen vol in de jaren tachtig. Het was de periode dat er geen ontkomen was aan de hoorns; de satanische culthysterie was op zijn hoogtepunt en stond met een paar stevige bokkenpoten op de grond. De angst was destijds vierkant, zodat zij tot in de hoeken van onze keurig onderhouden huisjes paste. Als er een pak melk omviel, had de duivel het gedaan. Als een kind blauwe plekken had, moest het direct in therapie om te bekennen dat zijn eigen ouders hem hadden gemolesteerd terwijl zij in zwarte gewaden rondom het kampvuur dansten.

Zie het onderzoek van peuterschool McMartin, dat in '84 begon en eindigde met de beschuldigingen van kinderen die in hun fantasie door de wc zouden zijn gespoeld en misbruikt door Chuck Norris – dan weet je al genoeg. Terwijl de aantijgingen mettertijd door de wc werden gespoeld, zou die periode van paniek zich in ieders geheugen griffen als het moment dat de stralende, stralende sterren niet bij machte waren de donkere, donkere nacht te redden.

Breatheds eigen duivel kwam in een andere gedaante. De man die hem had uitgenodigd was mijn eigen vader, Autopsy Bliss. Autopsy is beslist een vreemde naam voor een man, maar zijn moeder was dan ook beslist een vreemde vrouw. Sterker nog, zij was een beslist vreemde, diepgelovige vrouw die de Bijbel als

stethoscoop gebruikte om in haar omgeving de hartslag van de duivel te meten. Dat kon in elk willekeurig geluid zijn. Een blikje dat omwaaide in de wind. Het kletteren van de regen op de dakpannen. Het gehijg van een passerende hardloper.

Soms horen we de dingen die we willen horen. Zo kwam het mijn oma beter uit om slangen te horen rondspoken, opdat ze dan geloofde dat ze daadwerkelijk bestonden.

Ze was een doortastende vrouw die citroenen op zout water zette, met gereedschap kon omgaan en alleen haar zoon opvoedde, en tussen de bedrijven door ook een studie klassieke talen volgde. De naam die ze voor haar zoon bedacht, is door die studie ingegeven. Ze zei: 'Het woord autopsie komt van het Oudgriekse woord *autopsia*, dat betekent: met eigen ogen zien. In het amfitheater van het hiernamaals verricht eenieder zijn eigen autopsie. Deze zelfautopsie wordt niet uitgevoerd op ons lichaam, maar op onze geest. We noemen dat het ultieme onderzoek, de autopsie van de ziel.'

Toen de bewuste zomer voorbij was, vroeg ik aan mijn vader waarom hij de duivel had uitgenodigd.

'Om met eigen ogen te zien,' antwoordde hij in de geest van zijn naam en zijn woorden weken uit voor zijn tranen om niet te verstikken. 'Om met eigen ogen te zien.'

Mijn vader was het hout van zijn moeders draaibank, stevig vastgeschroefd en jaar na jaar gefreesd door haar geloof. Toen hij dertien werd en het polijsten bijna was voltooid, bleef de draaibank abrupt stilstaan omdat zijn moeder op de linoleumvloer in de keuken uitgleed en zonder parachute achteroverviel. Ze zou er een paar flinke beurse plekken aan overhouden, maar al waren alle botten in haar lichaam nog intact, in spirituele zin was er wel degelijk iets bij haar gebroken.

Mijn vader hielp haar overeind, haar ingehouden adem ontsnapte als een diepe zucht en prompt viel ze weer kermend op haar knieën.

'Hij was er niet!' riep ze uit.

'Wie was er niet?' vroeg mijn vader, die werd aangestoken door haar rillingen.

‘Terwijl ik viel, stak ik mijn hand uit...’ Ze deed het gebaar na. ‘Hij heeft me niet vastgepakt.’

‘Ik heb het geprobeerd, mama.’

‘Ja, jij wel.’ Ze legde haar klamme handen om zijn gezicht. ‘Maar God niet. Ik besef nu dat we moederziel alleen zijn, ventje.’

Ze haalde de kruisbeelden van de muur, begroef haar bijbel tussen de kindergrafjes op het kerkhof en zou nooit meer op haar knieën zinken om te bidden. Ze was van het ene moment op het andere van haar geloof gevallen.

Pa had de dampen van het geloof nog in zich; gehuld in deze dampen ging hij met zijn moeder naar het gerechtsgebouw waar zij door de rechter werd berispt omdat ze – voor de tweede keer – vernielingen in de kerk had aangericht. Terwijl pa op de gang zat te wachten, hoorde hij een paar deuren verderop stemmen. Nieuwsgierig liep hij ernaartoe en viel midden in het proces van een man die in het wilde weg om zich heen had geschoten in een wasserette en bloedvlekken had gemaakt die nooit meer weg te wassen waren.

In de ogen van mijn vader was de duivel ten tonele verschenen in de gedaante van die man en de rechtszaal was Gods filter, die deze gedaante uit de maatschappij moest verwijderen. Terwijl hij daar stond, zag hij de kleine scheurtjes in de muur van de rechtszaal. Kieren in de structuur waar de zuivere, glorieuze stralen van een helder, warm licht doorheen vielen. Het was het soort licht waarbij hij op wilde springen en ‘Amen!’ roepen tot hij schor was.

Had zijn ziel voorheen gehinkeld tussen geloof en twijfel, die ene dag in het gerechtsgebouw gaf de doorslag: hij zou voortaan als gelovige door het leven gaan. Hoe was nog de vraag, maar het zou in elk geval in die filter zijn, dat instrument van de zuiverheid. En het bedienen van dat instrument was, in de ogen van mijn vader althans, de taak van degene die zich hard maakte voor de beste afloop: de openbare aanklager. Degene die er verantwoordelijk voor was dat de duivels uit deze wereld werden gefilterd.

Mijn pa zat een poosje met bungelende benen en bevende handen in de rechtszaal. Zijn voeten reikten nog niet tot aan de vloer.

Toen het vonnis 'schuldig' luidde, applaudisseerde hij mee op het moment dat een vleugje schoonmaakmiddel zijn neusvleugels binnendrong, wat hij niet associeerde met de werkster die op dat moment de gang dweilde, maar eerder met vuil dat door de filter werd gehaald met achterlating van een schonere wereld.

De rechtszaal liep leeg, mijn pa en de openbare aanklager bleven zitten.

Mijn pa zat met wijd opengesperde ogen op de bank af te wachten.

'Dus jou hoorde ik boven iedereen uit.' De stem van de aanklager klonk mijn pa als een zuivere preek in de oren.

'Hoe hebt u mij kunnen horen, meneer?' vroeg pa vol bewondering.

'Omdat je heel luidruchtig was.'

'Maar, meneer, ik heb geen woord gezegd!'

De aanklager schoot in de lach, alsof hij nog nooit zoiets geestigs had gehoord. 'Met je zwijgen heb je alles gezegd. Heus, je was zo aanwezig als glans op chroom, helder en nadrukkelijk in die stille fonkeling. En zulke stille jongens worden stille mannen wier toekomst in de rechtszaal ligt, maar dan nooit, werkelijk nooit, als degene die in de beklagdenbank staat.'

Dat was het moment waarop mijn pa beseftte dat hij ooit de filter zou gaan bedienen. En terwijl zijn moeder haar geloof nooit meer hervond, behield hij het zijne in de rechtszaal en bij het berechten van mensen, en bovenal bij het bedienen van de filter.

Naar verluidt werd hij een van de beste openbaar aanklagers die de staat ooit heeft gekend. Niettemin kreeg hij na verloop van tijd iets rusteloos over zich. Het bedienen van de filter bleek geen exacte wetenschap te zijn. Vaak liep hij na een overwinning al voor het applaus en de lovende schouderklopjes de rechtszaal uit. Hij ging dan regelrecht naar huis, waar hij zich zwijgend en met toegeknepen ogen in zijn stoel liet zinken. Dan wist je dat hij aan het piekeren was. Toegeknepen ogen, gekruiste armen, benen over elkaar. Op een van die avonden stond hij opeens op uit zijn stoel, hij strekte zijn benen, zijn armen en sperde zijn ogen wijd open, in die volgorde. Hij pakte pen en papier en begon te

schrijven aan een oproep die uiteindelijk een uitnodiging aan de duivel zou worden.

Op de eerste dag van de zomer werd de uitnodiging afgedrukt in onze regionale krant, *The Breathanian*. We zaten aan het ontbijt en mijn moeder had de krant midden op de eettafel gelegd. De ochtendmelk sijpelde langs onze kin terwijl we naar de uitnodiging staarden, die de voorpagina had gehaald. Ma zei dat pa meer lef had betoond dan goed voor hem was. Ze had gelijk. Zelfs atheïsten zullen toegeven dat alleen een waaghals het bestaan van de Prins der Duisternis op de proef durfde te stellen.

Ik heb die uitnodiging nog ergens liggen. Alles lijkt hier tegenwoordig zo... opgehoopt. Door het hele huis liggen bergen wasgoed en in de gootsteen staat de vaat opgestapeld. Het afval komt tot aan mijn middel. Ik loop door dit veld van lege etensbakjes en bierflessen zoals ik ooit door een veld met uitgeschoten gras halmen en wilde bloemen liep. Een alleenwonende oude man is doorgaans niet het toonbeeld van ordelijkheid. Van de buitenwereld hoef ik niet veel te verwachten. Ik krijg hooguit brochures voor gehoorapparatuurjes toegestuurd, in grijze enveloppen die inmiddels als stapelwolken op mijn tafel liggen. Ik moet ze eigenlijk weggooien, maar de afvalbak zit al stampvol.

O, hier heb ik hem, de uitnodiging. Ze lag nota bene onder de berg stapelwolken.

Geachte meneer duivel, heer Satan, lord Lucifer en alle andere kruisen die u moet dragen, bij dezen stuur ik u een uitnodiging voor Breathed in Ohio. Land van heuvels en hooibalen, van zonde en van vergiffenis.

Moge u in vrede komen.

In opperst vertrouwen,

Autopsy Bliss

Ik had niet verwacht dat er een reactie op zou komen. Ik weet niet eens of ik destijds wel in God of Zijn antoniem geloofde. Als ik op een rommelmarkt de echte Sluier van Veronica en een kromme hoepel had zien liggen, dan had ik de hoepel gekocht,

zelfs als de sluier gratis was geweest. Zo'n soort jongen was ik toen.

Als de duivel zich zou aandienen, dan zou ik verwachten de mythe te zien. De demon in een asfaltgrijze gloed. Een furie. Een kille windvlaag. Een hardnekkige rochelhoest. Cujo achter het raam van de auto, een kaartje voor de griezelshow, een sprong in het nachtelijke duister.

Ik stelde me voor dat hij een reptielenhuid had en een pak met revers dat elk brandalarm op hol zou laten slaan. Nagels scherp als haaiantanden en een kannibaal op tien verschillende manieren. Slangen die als een laag teer aan hem kleven. Gonzende vliegen om zijn hoofd als een bizar gevoel voor humor. En dan de bokkenpoten, de hoorns, de drietand. Misschien een geitensikje.

Zo zou het zijn, dacht ik. Een spectaculaire griezel. Ik had het mis. Ik maakte de fout het woord duivel direct te associëren met een stel hoorns. Maar wist u dat er in Wisconsin een meer is, een prachtig meer dat De duivel heet? En in Wyoming is een schitterende rotsformatie met dezelfde naam. Er is zelfs een soort bidsprinkhaan die de duivelsbloem wordt genoemd. En er is een bloem behorende tot het geslacht van de *Crocospia* van de variëteit 'Lucifer'.

Waarom dacht ik bij het woord duivel meteen aan een monster? Waarom dacht ik niet aan het meer? Of aan de bloem die aan de oever van dat meer groeit? Of aan de sprinkhaan die boven op die rotsformatie zit te bidden?

Een domme vergissing, dat is het, om het beest te verwachten, want soms, heel soms, is de beurt gewoon aan de bloem om de benaming te claimen.

2

*Die bloem, onsterfelijk, die in 't paradijs ooit bloeide bij de
levensboom*

Milton, *Het verloren paradijs* 3:353-355

Ooit heeft iemand Breathed omschreven als het litteken van het paradijs dat we verloren hebben. Daarom was het in velerlei opzichten een plek met een perfecte wond pal onder het oppervlak.

Breathed was een slaapstadje in Ohio, in het bergachtige zuiden aan de voet van de Appalachen met een bongerd van gekeuvel en schommelstoelen op elke veranda, waar nicotinetongen met glazen limonade werden afgespoeld. De beboste heuvels konden een door God zelf aangelegde schutting zijn, zo werd beweerd. Nergens ter wereld was het landschap zo onstuimig in beweging als op deze plek. In mijn ogen waren de bergen altijd aan het verrijzen, zich uitstrekken en begrenzen.

Zo'n berg kon een naaldwoud zijn; bomen die pijlsnel groeiden en omhoogschoten als kerktoerspitsen. Op een andere berg vond je weilanden met wijngaarden en overhangende druivenranken als losgeschoten telefoonlijnkabels, die je als vonkende slingers kon laten rondzweepen.

De heuvels van zandsteen daarentegen waren echt berg-berg. Deze rotsformaties riepen allerlei associaties op bij de bewoners uit de streek, vandaar de namen als 'Grijnzende ezel', 'Verslagen schildpad' en 'De gokkende draak'. In elke rots kon je wel iets herkennen, je vond er zelfs de fossielen van de prehistorische bewoners zoals sauriërs en rare beesten met stekels aan de zijkant.

Echt spectaculair waren de ver uitstekende rotsplateaus met bemoste randen op de hellingen van de heuvels, waar boomwortels door de barsten in het gesteente aan de onderkant heen groeiden. Die wortels noemden we de 'Bidslangen'. Ze klampten zich met grillig kronkelende vertakkingen aan de rotsen vast als aan het leven zelf.

Ik koesterde de zomers in Breathed. Het waren de maanden van jongens op blote voeten en meisjes met groene vlekken van het gras, die onder de bomen dartelden. Geen mooiere aanblik dan de bomen in de zomer. Of ze in de bergen stonden of in onze achtertuin, bomen waren door en door Breathed. Ze konden stokoud zijn en kromgetrokken door de tijd, bekleed met korstmossen en geologische tijdschalen alsof ze nog steeds de allang uitgestorven neanderthalers moesten verdragen. Of ze waren tijdloos modern, glad en soepel, bomen waarop twijnen gedijden.

Bomen hoorden bij Breathed, maar dat gold eveneens voor de fabrieken, die waren er in overvloed en er werd van alles geproduceerd, van wasknijpers tot kampeertenten. In het oosten was een kolenmijn en in het westen een steengroeve. Vissen, zwemmen en dopen kon je in de Breathed-rivier, die uitmondde in de Ohio die op zijn beurt weer uitmondde in de Mississippi, met zijn weidse kracht en vloeiende poëzie.

Wie in Breathed ergens naartoe wilde, lopend of met de auto, was aangewezen op zandwegen. Bij ons geen straten van asfalt of klinkers, alleen onverharde wegen met ongewone namen waar altijd een verhaal achter zat. Verharde wegen waren voor andere dorpen en steden weggelegd, niet voor ons. Breathed hield zich op meer dan één manier vast aan de aarde. Zelfs de hoofdweg, Main Lane, de slagader van de gemeente, was niet geasfalteerd, er stonden aan weerszijden wel hoge bomen en er waren stenen looppaden die langs de stenen gebouwen voerden. Vanaf Main Lane waren er wegen met huizen die zich afsplitsten in nog meer wegen met huizen, steeds verder en verder tot je bij de landelijke paden met de boerderijen kwam. Breathed was een combinatie van bloemvelden en onkruid, van overwoekerde stukken land en

gemaaide gazons. Het typische natuurschoon van de Appalachen in het zuidelijke deel van Ohio, waar het land zo mooi is als een zonnestraal in het hoge gras.

Het is een plezierige plek voor jongens om op te groeien. In de kleine bioscoop kreeg ik mijn eerste zoen terwijl E.T. op zijn fiets voor de maan langs zweefde, in de pizzeria stonden de speelautomaten waar ik al mijn muntgeld aan spendeerde en flipperde tot mijn ogen pijn deden van de fel blikkerende schermen. Maar het grootste deel van de tijd hing je in de autobandslinger boven de rivier of waren jij en je broer met een honkbal en bijbehorende handschoen aan het oefenen. Op zulke momenten week het gouden patina en was het leven een pure, onverhulde verrukking.

Wat ik zojuist omschreef is de plaats van mijn hart, niet zozeer de plaats zelf, die ook zijn uitlopers in het slijk had. Net als in elk klein dorp of in elke grote stad waren er vrouwen die huilden en mannen die wisten wat schreeuwen was. Honden werden geslagen, kinderen ook. Er waren niet alleen maar moeders die bloeiden als rozen en vaker wel dan niet was er geen tuinhekje om te schilderen.

Ja, *Breathed* was het litteken van het verloren paradijs en achter de zangerige streektaal hoorde je een ritselend gesis in de wind dat je deed zwijgen en denken aan slangen.

Ze zeggen dat ik de eerste was in *Breathed* die hem zag. Ik heb me altijd afgevraagd of dat klopte. Maar ook al was ik misschien niet de eerste die hem zag, ik was in elk geval wel de eerste die bleef staan.

Ik liep over straat en hoorde een pompende stereo met *Cruel Summer* door het open venster van een huis waar het naar perziktaart en haarspray rook – die merkwaardige botsing op de breuklijn tussen het nieuwe decennium en ons stadje. Geblokte gordijnen versus strakke minirokjes.

Ik zie veel schetterend neon voor me als ik aan die tijd terugdenk. Nylon in uitputtende neonkleuren en synthetische broeken die knisterden bij het lopen. In mijn herinnering dragen zelfs de garagemonteurs een knalgele, glimmende overall in plaats van hun eigen werkmansblauw met olievlekken. De kunst van de

jaren tachtig heeft ook veel schade aangericht.

Misschien vind ik de jaren tachtig een prima tijd om in op te groeien omdat het mijn tijd was. Ik denk ook dat het een goede tijd was om de duivel te ontmoeten. Met name op die ene juni-dag in 1984 toen de hemel wel op een aanrechtblad leek gefabri-ceerd: witte wolken die zich als stuivend meel opstapelden en verspreidden.

Voor ik die ochtend van huis ging, had ik een blik geworpen op de oude thermometer naast het tuinhuisje. Het kwik gaf vieren-twintig graden aan. Lekker weer. Bovendien maakte het briesje ventilators overbodig.

Ik kwam net uit buurtsuper De Jeneverbes met de boodschap-pen voor ma, toen ik hem onder een hoge boom voor het ge-rechtsgebouw zag staan.

Het was alsof je door een omgekeerde telescoop naar hem keek, zo klein en bruinverbrand leek hij in zijn tuinbroek.

‘Pardon.’ Hij stak zijn hand uit om me tegen te houden, niet om me aan te raken. ‘Sorry, maar heb je toevallig ijs in die tas zitten?’

Hij had me nog niet aangekeken.

‘Nee, ik heb geen ijs.’

Hij had beter om een kussen kunnen vragen, dacht ik bij me-zelf, zo moe zag hij eruit, alsof hij nachten achtereen om de ha-verklap wakker was geschrokken.

‘Ze verkopen ijs bij De Jeneverbes. Een stukje terug, daar.’ En ik wees over mijn schouder, maar dit was Main Lane niet en de winkel was vanaf hier niet te zien. In plaats daarvan wees ik naar een vrouw die met pijnlijke blaren op haar blote voeten aan kwam lopen en haar rode schoenen in haar hand hield.

‘Ik heb een stuk chocola als je wilt.’ Ik klopte op mijn broekzak.

Hij trok zijn mond scheef als een gordijn dat opzij werd ge-schoven. Als ik niet doorliep, zou hij zo dagen aaneen blijven kijken.

‘Nou?’ Ik hevelde de boodschappentas over naar mijn andere arm. ‘Wil je chocola of niet? Ik moet naar huis.’

‘Ik wil geen chocola. Ik wil ijs.’ Pas toen keek hij me recht aan, met een blik zo intens dat ik bijna niet in de gaten had dat zijn

irissen zo groen waren als boombladeren. Hij haakte zijn blik pas los toen hij zijn aandacht verlegde naar de vogels boven ons.

Hij droeg geen shirt en onder zijn tuinbroek kon ik zijn ribben tellen. Hij moest uitgehongerd zijn. Ik stak mijn hand in de broekzak met de chocoladereep. ‘Misschien kun je beter wat eten. Je ziet er... geradbraakt uit.’

Mijn vingers verzonken in de chocola, alsof ik een zakje vloeistof vastpakte.

‘Dat is gek, zeg.’ Ik zette de tas met boodschappen neer om de wikkel van de reep te halen. De chocola droop van het papier. Ik zei het eerste wat ik mijn hoofd opkwam. ‘Hij is dood.’

‘Dood? Zei je dat nou?’ De jongen keek naar de chocolaspeters op de grond.

‘Nou ja, gesmolten dan. Dat is toch ook dode chocola? Het is niet eens zo heet.’

‘Vind je van niet?’ Hij hief zijn gezicht op naar de lucht, het licht intensiverde het groen van zijn ogen tot een gelige gloed toen hij recht in de zon keek, terwijl alle volwassenen me altijd hadden gewaarschuwd dat ik dat nooit moest doen.

‘Wat niet?’

Zijn blik verschoof traag van het licht naar mij. ‘Vind je het niet heet?’ vroeg hij.

Het besef van de hitte kwam plotseling, als de plop van een luchtbel in kokend water. Een blikseminslag, een abrupte verandering in de temperatuur die mijn inwendige thermometer van de kook bracht. Van veraf was ik misschien een auto met koplampen. Van dichtbij stond ik in lichterlaaie.

Het lauwarme verleden was verjaagd door een schroeiende zinding. Weg was het milde weer. De bries. Alles was vervangen door een bijna gewelddadige hitte die je gebeente in een vulkaan veranderde en je bloed in lava dat schreeuwde om een uitbarsting. Later zou men die plotselinge hitte als bewijs voor de komst van de duivel aanvoeren.

Ik wiste het zweet van mijn voorhoofd. ‘Deze hitte is hels. Waar komt die opeens vandaan?’

Hij keek uit over de weg. Op dat moment viel mijn oog op de

beurse plekken op zijn sleutelbeen, die al aan het verkleuren waren.

Ik slikte en merkte dat mijn keel kurkdroog was. ‘Waarom sta je hier trouwens voor het gerechtsgebouw?’

‘Ik ben uitgenodigd.’

‘Uitgenodigd?’ Ik kneep mijn ogen samen, net als mijn vader, en bleef met toegeknepen ogen staan tot er een man langskwam die *Amazing Grace* neuriede. De man keek even om naar de jongen en terwijl hij doorging met neurien werden zijn schreden behoedzamer. Ik beet ondertussen op mijn inmiddels afgekloven nagel. ‘Door wie?’

De jongen stak zijn hand in de uitpuilende zak van zijn tuinbroek waar een opgerolde krant in zat.

Mijn ogen schoten van de voorpagina naar de jongen. ‘Je wilt toch niet zeggen dat...’

Hij zei niets en zijn blik was ondoorgrondelijk. Ik had hem de hele dag het vuur na aan de schenen kunnen leggen en dan had hij nog zo gekeken.

‘Wil je soms zeggen dat jij de duivel bent?’

‘Dat is niet mijn gangbare naam, maar het is er een van.’ Hij krabde aan zijn dij. Ik zag dat de spijkerstof van de broek bij zijn knieën tot op de draad was versleten en aangekoekt met dikke kluiten aarde, alsof hij hele dagen had moeten knielen.

‘Je liegt.’ Ik zocht naar hoornen uitsteeksels tussen de haren op zijn hoofd. ‘Je bent gewoon een jongen.’

Zijn vingers verkrampten even. ‘Ooit wel ja, als je me wilt geloven.’

Naar zijn uiterlijk te oordelen was hij nog steeds een jongen. Van mijn leeftijd ongeveer, maar door zijn kalme ernst begreep ik dat hij een oude ziel moest zijn. Een jongen die uit zijn doos kleurkrijt als eerste het zwarte potlood zou hebben opgebruikt.

Ik vermoedde dat hij van een afgelegen plek kwam, uit zo’n oord waar ze nog steeds buiten-wc’s hadden en de dichtstbijzijnde buur was het land dat je bewerkte.

Mijn blik werd naar zijn handen getrokken. Als hij de duivel was, dacht ik bij mezelf, dan zouden ze geschroeid en geblakerd

moeten zijn, aangetast door het stoken van het vagevuur. In plaats daarvan zag ik handen die gewend waren aan het plukken van kippen en het besturen van tractoren op enorme stukken akkerland.

De klok in het gerechtsgebouw achter hem sloeg het uur. Hij keek over zijn schouder naar de grote wijzerplaat, rond en wit als een etensbord. Boven op de toren stond het standbeeld van Vrouwe Justitia, balancerend op de bal van haar voet. Zonder die klok en dat beeld zou het een doorsnee houten gebouw zijn, met een allegaartje aan schommelstoelen en overvolle asbakken op de veranda. Aldus de arm der wet in Breathed, een door de termieten aangevreten bouwsel van bruinigrijze, houten panelen.

De blik van de jongen gleed van de klok naar de boom eronder, met zijn gladde bast en puntige bladeren over de hele lengte van de zilvergrijze takken.

‘Ze noemen het de hemelboom. Het is een soort... eh... ailantus, zegt mijn vader. Volgens hem hadden ze die boom daar nooit moeten planten.’

‘Met zo’n naam als hemelboom zou je denken dat iedereen er eentje in zijn huiskamer zou willen hebben.’

‘Dat zou kunnen. Die krenge groeien overal, dwars door vloerkleden en tapijten heen. En ze worden groter en groter. Als een plaag.’

‘Typisch dat een boom die naar het paradijs is vernoemd een plaag kan zijn.’

Zijn woorden kwamen er net zo traag en vermoeid uit als bij doodgravers in oorlogstijd.

‘Waar zijn je ouders? Je bent de duivel helemaal niet, joh.’

Hij haalde een kom uit zijn zak van grijs aardewerk waar vijf donkerblauwe ringen in waren gekerfd, gevolgd door een lepel met de inscriptie: LUCAS 10:18 IK ZAG DE SATAN ALS EEN BLIKSEM UIT DE HEMEL VALLEN.

‘Jammer dat je geen ijs hebt. Ik heb het huisraad al.’ Hij hield beide voorwerpen tegen zijn borst gedrukt.

‘Misschien hebben we thuis ijs. We kunnen hier moeilijk blijven staan. Wist je niet dat het gerechtsgebouw op zondag is gesloten?’

‘Is het zondag?’ De gespannenheid van zijn donkere wenkbrauwen reikte tot aan zijn onderarmen.

‘Ja.’

Hij bestudeerde me een poosje. Het voelde als een eeuwigheid. Ik pakte de tas met de boodschappen op en hield die als een schild voor mijn bovenlichaam. Uiteindelijk vroeg hij of het echt zondag was en waarom ik dan niet in de kerk zat.

‘Daar ga ik nooit naartoe,’ zei ik schouderophalend. ‘Mijn vader wel. Maar ook niet elke zondag, hoor. Hij beweert dat het gerechtsgebouw zijn kerk is.’ Ik leunde naar voren alsof ik alleen fluisterend tegen hem kon zeggen: ‘Mijn vader is Autopsy Bliss.’

Ook hij fluisterde toen hij de laatste regel van de uitnodiging citeerde. ‘In opperst vertrouwen, Autopsy Bliss.’

Ik ging opzij om een man met zijn kreupele hond te laten passeren. Toen deed ik een stap naar de jongen toe. ‘Ben je echt satan?’

‘Ja.’

‘De grote Lucifer?’

Hij knikte.

‘De schurk uit de verhalen?’

‘Dat zou ik niet willen zeggen.’

‘Als je de duivel bent, dan ben jij de slechterik. Zo is het nu eenmaal. Enfin, kom maar mee.’

‘Waar ga je heen?’

‘Naar de man die jou heeft uitgenodigd.’

3

*Nu zijn geweten sluimerende wanhoop en bittere herinneringen
wekt en wat hem wacht aan ergers
Milton, Het verloren paradijs 4:24-26*

Zo te zien had hij niets anders dan die tuinbroek. Was dat zand van een heel jaar op de schouderbanden? Aan de zoom van die pijpen? Hoe lang duurt het voordat spijkerstof zo gaat rafelen? Om een knoop kwijt te raken? Voordat er zo'n groot gat op kniehoogte zit?

Alleen het zitvlak van de broek was niet versleten. Zou hij nooit uitrusten? Zo bedrijvig dat het zand volop de tijd had om zich in de stiknaden te nestelen. Stof dat zich in de zakken ophoopte. Op sommige plekken was het denim zo dun dat zijn huid door de weefseldraden heen schemerde.

Hij liep anders dan andere jongens. Geen stoer loopje, geen abrupte bewegingen. Ik zag hem laag en diep en vredig wijs over het gras van de begraafplaats kuieren.

De aanblik van zijn huid deed me denken aan de schelle kreten voor mijn raam die me uit mijn slaap hadden gehaald. Ik was uit bed gestapt en had mijn neus tegen het vensterglas gedrukt. Het was buiten te donker om iets te kunnen zien, maar ik wist dat er vogels in de buurt waren omdat ik hun strijdkreten en het suizende geluid van hun vleugelslag kon horen.

's Morgens vond ik een veer onder mijn raam. Ik raapte hem van de grond en zag dat het zwart van de uiteinden eerst overging in grijs en dan diepbruin werd bij de inplant op de schacht.

Een gevlamde kleurschakering die pijnlijk aandeed, zo voelde ik dat althans. Ik kreeg hetzelfde gevoel bij deze jongen met zijn schrijnend roodachtige huid.

We liepen inmiddels door een woonwijk. Ik zag dat hij alles zorgvuldig in zich opnam, van de gonzende vliegen op de overreden dieren op de weg tot een roestige kluwen prikkeldraad in een grasveld. Voor hem waren het handgeschreven ballades door de natuur, en ze fascineerden hem zoals ik verguld zou zijn met een kaartje voor de WK-finale.

Hij leek me een jongen die voor dag en dauw uit de veren was, dan al moe, maar doorbeulend tot hij uitgeput de zon zag ondergaan. Iemand die de kracht van de zaden kende en ook hun kwetsbaarheid. De zegen van een wuivend korenveld en de wanhoop van een mislukte oogst. Ik vroeg me af hoe vaak die rouwrandnagels verwoed in de aarde hadden geploeterd om gewassen te telen tijdens een periode van droogte. Hoe vaak die handen emmers vol water hadden geschept van overstroomde landbouwgrond. Hij wist net zoveel van wekken en groenten inmaken als ik van *Mario Bros*. We woonden op dezelfde aarde, maar voor mij rook hij naar ruimteschipbrandstof.

‘Je ogen...’ Ik staarde naar zijn irissen. Nooit eerder zag ik zo’n diepe en toch glinsterende kleur. Als gebladerte in de julizon. ‘Ze zijn zo groen.’

‘Het zijn bladeren die ik als aandenken uit de Hof van Eden heb meegenomen.’ Hij zei het met een stelligheid die elke twijfel bij mij uitsloot.

Als een optrekkende tientonner, zo klonk de groep kinderen die opeens de hoek om kwam draven en de jongen bijna omverduwde. Ik dacht even dat hij zijn handen uitstak om in evenwicht te blijven, maar hij stak zijn handen uit naar de jongens. Hij probeerde telkens een mouw of een arm vast te pakken, maar greep er steeds naast. Ze liepen langs hem heen alsof hij beter zou moeten weten. Alsof hij zelf ook had kunnen bedenken dat hij niet een van hen zou zijn. Opgewekt en vrij en uitgelaten.

Slechts één maakte zich los van de groep en riep naar me. Het

was Flint, allicht was het Flint. De jongen met de jampotbril-
glazen en het luie oog.

‘Hé, Fielding!’ Hij kwam op me af terwijl de rest doorliep. ‘We gaan naar de rivier om te zwemmen. Kom je ook? Mason zweert dat hij een alligator heeft gezien.’

‘Ach wat, het is gewoon een kaaimansnoek. Spannend hoor.’ Ik schudde mijn hoofd, niet onder de indruk.

‘Dat zei ik ook al.’ Schouderophalend en trappelend met zijn vuile voeten in het zand wierp hij een blik op de jongen. ‘Wat moet je met dat scharminkel, Fielding?’

De jongen keek op, met grote ronde ogen die net zo grenze-
loos waren als het hemelgewelf waar hij naar staaarde. Zijn mond die openstond bij dat duizelingwekkende wonder. Wat zagen die wijd opengesperde ogen? Welk duizelingwekkend wonder? Och, het was maar gewoon een havik. De meesten zouden er verder geen aandacht aan besteden, maar hij zag iets anders. Door de manier waarop hij ernaar keek, maakte hij bijna een heilige van de vogel, een vliegend kruisbeeld. Het moment spiritueel. Een tuinstoel zou in een kerkbank veranderen zodra hij erop plaats-
nam.

‘Dit is... eh...’ Ik wreef over mijn oververhitte nek. ‘Dit is de duivel.’

Flint hield op met trappelen, al bleven zijn armen aan weerszij-
den van zijn lichaam nog even door zwaaien. ‘Wat zei je?’

‘Hij is de duivel.’

Flint krabde aan zijn slaap, net zoals zijn vader wanneer die zich ergens het hoofd over brak. ‘Even terug, Fielding. Zei je nou heus dat die kleine teek hier de duivel zelf is? Degene die op jouw vaders uitnodiging is ingegaan?’

‘Zo zit het, ja,’ zei ik bits. Als ik snauwde, klonk mijn antwoord minder idioot.

Hij schoot in de lach. Hard en knarsend als het kiezelpad dat naar zijn woonwagenkamp leidde. Hij zette een stap in de rich-
ting van de jongen en klakte met zijn tong zoals hij een schich-
tige pony zou benaderen. De jongen maakte zijn blik los van de havik.

Flint lachte kort, als een kloppje op de deur. ‘Hé’

De jongen staarde hem alleen maar aan, meer had Flint niet nodig.

‘Dat ga ik de anderen vertellen.’ Hij zette zijn jampotbril recht en met het zand opstuivend om zijn blote voeten rende hij weg. De stofwolken bleven lang nadat hij uit het zicht was verdwenen hangen, als zwermen muggen.

‘Nu is er geen weg meer terug. Flint gaat overal rondbazuinen dat jij je voor de duivel uitgeeft. Dan kun je maar beter de duivel zijn.’

De jongen knikte.

‘Kom maar mee dan, we zijn er bijna.’ Ik wees naar het straatnaambord waar KETTLE LANE op stond. ‘Ik woon aan het eind van deze weg. Er ligt hier ergens een ketel begraven. Als je die vindt, kun je eruit drinken en word je onsterfelijk. Als ik hem vind, krijg je ook een slokje.’

‘Nee hoor, dank je.’

‘Jij wilt toch wel het eeuwige leven?’

‘Dat heb ik al. Ik ben de duivel.’

Ons gesprek werd onderbroken door het bulderende geraas van een grasmaaier op een nabijgelegen gazon. We hadden geen zin onze stem te verheffen en legden de rest van de weg zwijgend af.

De weg baadde in het zonlicht. De bomen wierpen een schaduw over de grote voortuinen van de statige huizen aan Kettle Lane.

Het eerste huis in de straat was van onze buurman, Grayson Elohim. Hij had het van zijn vader geërfd, die bij leven bankier was geweest.

Voor het huis van oranjerode bakstenen zagen we Elohim op zijn witte veranda zitten. Zijn voeten bungelden een stuk boven de grond. Hij zat aan het middagmaal, dat bestond uit een pasta-salade en een broodje rauwe uienschijven. Geen vlees voor Elohim, destijds de enige vegetariër van Breathed. Ik vond het zonde van zijn snijtanden.

Hij gebruikte al zijn maaltijden op de veranda, aan de zware, gepolitoerde eettafel die was gedekt voor twee, met een geel tafel-

laken, en uit de radio klonk vioolmuziek. Hij gedroeg zich als een heer die samen met zijn echtgenote aan de dis zat.

Zijn voorgenomen huwelijk viel letterlijk in het water, omdat zijn verloofde in 1956 is verdronken toen de *Andrea Doria* zonk. Haar lichaam werd opgedregd uit de Atlantische Oceaan en lag in Breech begraven, maar desondanks leefde hij alsof ze zich nog altijd aan zijn zijde bevond en niet ergens diep onder de grond verteerd werd door de zachte krachten van wormen.

Hij heeft me een keer een foto laten zien uit het roodleren knipselboek dat hij van haar bewaarde. Ze was een lange vrouw met de welvingen van een zandloper, maar dan wel zand zo wit als albast. Ze was beslist liefvallig, liefvallig genoeg om eigenlijk te mooi te zijn voor een lelijk opdondertje als Elohim.

Zijn voornaam was Grayson, omdat hij de zoon met de grijze ogen was. Ze vielen op in zijn knobbelige deeggezicht met het hoge, bolle voorhoofd en de wijkende kin. Zijn asblonde haar droeg hij in een slap paardenstaartje. Na de ondergang van de *Andrea Doria* begon zijn haar uit te vallen – hij was toen eind twintig. Nu was het 1984 en Elohim liep tegen de zestig, zijn hoofd was vanboven inmiddels helemaal kaal op een vreemd toefje grijs haar boven zijn voorhoofd na, dat daar als een omgedraaide hoorn uitstak. Hij deelde het plukje altijd in twee puntig gedraaide strengen die tot aan zijn mondhoeken hingen.

‘Dag, meneer Elohim.’ Ik stak mijn hand op ter begroeting.

‘Kijk eens aan, daar hebben we Fielding.’ Hij schepte wat pastasalade op zijn bord.

Ik wilde hem voorstellen aan de jongen, maar die bleek opeens verdwenen.

‘Hier ben ik,’ hoorde ik hem van achter een boom fluisteren.

‘Wat is er aan de hand, Fielding?’ Elohim stond van de tafel op en strekte zijn korte hals in de richting van de boom.

Ik gebaarde naar de jongen dat hij tevoorschijn moest komen.

‘Ik dacht dat je alleen was.’ Elohim reinigde zijn tanden met een tandenstoker. ‘Als je iemand hebt meegenomen, kan die maar beter achter die boom vandaan kruipen. Ik vind het niet prettig als mensen zich verstoppen.’

Ik trok de jongen aan zijn arm, maar die gaf geen duimbreed toe. ‘Waar ben je bang voor?’

Hij knikte naar Elohim.

‘Ben je bang voor hem omdat hij een lilliputter is? Hij doet niemand kwaad, hoor.’

De jongen kauwde op zijn onderlip. ‘Zeker weten?’

‘Hij heeft mij nooit iets aangedaan en ik ken hem al mijn hele leven. Dat zegt genoeg, vind je ook niet?’

‘Kom maar,’ riep Elohim. ‘Ik bijt niet.’

Ik rook een vleugje urine toen de jongen een klein stapje opzij deed, zonder de boom los te laten.

‘Ik kan je nog steeds niet zien.’ Elohim veegde zijn mond met zijn servet af.

De jongen haalde diep adem en kwam helemaal achter de boom vandaan, maar wel met zijn armen in zijn tuinbroek weggestopt en zijn kin zo dicht tegen zijn borst gedrukt dat ik zijn hals niet meer kon zien. Hij leek in zijn tuinbroek weg te willen kruipen. Er zat een natte plek tussen zijn benen.

Elohim snakte naar adem, riep de Heer aan en liet het servet los, dat als een verfrommeld balletje voor zijn voeten op de veranda viel. Pas toen zag ik de roodbruine klodders op het witte damast.

Ik keek op en zag Elohim daar met wijd open mond staan, zijn scherpe snijtanden als een rij ijspegels aan de dakgoot. ‘Is alles in orde, meneer Elohim?’

‘Dat valt te bezien,’ fluisterde hij. Hij deed een stap naar voren en ging op het servet staan, zodat er wat van de roodbruine vlekken aan zijn voet bleef kleven. ‘Wie is dat, zei je?’

Ik schraapte mijn keel en stelde de jongen aan hem voor als de duivel.

‘Volgens mij heb ik je niet goed verstaan, Fielding.’

‘Ik zei duivel, u hebt me goed gehoord.’ Ik pakte de boodschappentas met mijn andere hand vast terwijl Elohim de treden van de veranda af liep, langzaam en iets achteroverhellend, alsof hij een lang gewaad aanhad en vreesde over de zoom te struikelen.

Ik draaide me om en zag dat een zwerfhond tegen het wiel van

Elohims auto plaste, een Eldorado uit 1956. Toen ik me weer omkeerde, stond Elohim vlak bij ons en was de jongen zo dicht tegen me aan komen staan, dat onze armen elkaar raakten. Hij wees naar een roestig blik dat uit de toon viel op Elohims propere veranda en vroeg op fluisterton wat het was.

‘Daar zit een mengsel van verkrumelde aardappeltjes en gif in. Wat voor gif ook alweer, meneer Elohim?’

‘Gewoon gif,’ gromde hij en hij keek de jongen ondertussen streng aan.

‘Waarom?’ vroeg de jongen.

Opnieuw gromde Elohim. ‘Wasberen.’

Er kwam een eekhoortje tevoorschijn, dat met een paar sprongen bij het blik was. Ik joeg het sissend weg.

‘Daar komen de verkeerde dieren op af, meneer Elohim.’

Hij gaf geen antwoord, maar gebaarde met zijn kin naar de jongen. ‘Nou?’ vroeg hij.

‘Nou wat?’ De jongen had zijn armen uit zijn tuinbroek getrokken en was rechtop gaan staan.

‘Heb je niets te zeggen?’

‘Nee.’

‘Wat zou hij moeten zeggen?’ vroeg ik schouderophalend. ‘O, voor ik het vergeet, meneer Elohim, ik heb donderdag geen tijd voor het metselen van de schoorsteen. Mijn broer heeft een honkbalwedstrijd.’

Elohim kauwde op lucht, het grijs van zijn irissen verwijdde zich als rooksluiers tot in de ooghoeken.

‘Gaat het wel goed met u, meneer Elohim?’ Ik zag zweetdruppels op zijn knobbelige gezicht parelen.

‘Bemoei je er niet mee, Fielding.’ Ik had hem nooit eerder horen snauwen. Hij schrok er zelf van, wreef in zijn ogen en mompelde een excuus. ‘Het is zo heet, het is niet leuk meer. Te heet voor de tijd van het jaar.’ En hij voegde er iets vriendelijker aan toe: ‘Heb je al kans gezien de pamfletten te lezen die ik je heb gegeven, Fielding?’

Elohim doelde op zijn vele schrijfsels over het vegetarisme, die hij in een cahier bewaarde. Gedachten over dieren die een hori-

zontaal leven leidden versus het verticale leven van de mensen. Volgens hem raken we uit balans als we horizontale dingen eten en vallen dan om.

‘Het is vergelijkbaar met een rivier in een wolkenkrabber. De rivier stroomt horizontaal terwijl de wolkenkrabber een verticaal gebouw is. Twee tegenstrijdige krachten met tegenstrijdige bedoelingen. Daar kan nooit iets goeds van komen. Uiteindelijk zal de wolkenkrabber over gaan hellen omdat de rivier tegen zijn wanden blijft drukken. Als de rivier niet wordt drooggelegd, zal hij tegen de wanden blijven duwen en duwen totdat de wolkenkrabber zo schuin komt te staan dat hij uiteindelijk omvalt en iets wordt wat waartoe hij nooit bestemd was. Je zult nooit slagen in iets wat niet voor jou is voorbestemd.’

Het waren vreemde theorieën die meer zeiden over de angsten van de man zelf dan over zijn eetgewoontes.

‘Heb je ze gelezen?’ Hij stelde de vraag aan mij, maar zijn blik bleef op de jongen gericht.

‘Jazeker, meneer Elohim. Dank u wel.’ Ik hield mijn ogen neergeslagen, omdat ik het gebakken spek van mijn ontbijt nog op mijn tong proefde. Op dat moment viel mijn blik op de roodbruine klodder op zijn pols.

‘Wat is dat rode goedje?’ Ik wees ernaar. ‘Het zat ook op uw servet.’

‘Wat? O, barbecuesaus.’ Hij likte het snel van zijn huid.

‘Voor welke groente gebruikt u die saus?’ Ik keek over hem heen naar de tafel, waar een vlieg boven de grijze schaal met pastasalade gonsde.

Hij gaf geen antwoord. Hij ging op zijn tenen staan en rekte zich in zijn volle lengte uit, voor zover hem dat vergund was, zonder dat hij en de jongen elkaar ook maar een seconde uit het oog verloren, alsof beider blikveld met puntige klemmetjes in elkaar was gehaakt.

De jongen had zich ook opgericht en leek zijn moed te hebben hervonden. Zelfs de urinevlek, het teken van een moment van zwakte, was in deze hitte al zo goed als opgedroogd. Op de veran-

da had Elohim het overwicht gehad omdat hij vanuit de hoogte op ons neer had kunnen kijken. Nu hij met zijn één meter twintig voor ons op het gras stond, torenden wij tweeën boven hem uit. Het zelfvertrouwen van de jongen nam toe, alsof hij aanvoelde dat kleine mannen verschrompelen ten overstaan van pubers die nog een groeispuurt tegoed hebben.

‘Heb jij ijs?’

Bij de vraag van de jongen spanden de spieren in Elohims nek zich als koorden.

‘Eerlijk gezegd is dat de enige reden waarom ik hier ben.’ De jongen likte zijn lippen, alsof hij niet wist hoe hij moest lachen.

‘Ik heb geen ijs.’ Elohims handen balden zich tot vuisten die hij bevend langs zijn zijden hield. Ook zijn stem beefde. ‘Ik heb geen ijs. Hoor je me, Fielding?’ Hij wendde zich tot mij. ‘Ik heb geen ijs. Ga zelf maar kijken als je me niet gelooft.’ De bezorgde blik in zijn ogen verried zijn angst dat ik de proef op de som zou nemen.

‘Je ziet er anders uit als iemand die zijn vriezer vol heeft liggen met ijs.’ De jongen leek alweer een paar centimeter langer dan zo-even.

‘Dat heb je dan mis.’

‘Vast.’

‘Kijk jij maar uit, mannetje.’ Elohim rekte zich uit om in de beurse schouder van de jongen te kunnen porren. ‘Let op je woorden. Als je blijft volhouden dat je de duivel bent, zal iemand je vroeg of laat gaan geloven. En dan? Dan word je de leider van een beweging of je wordt hun slachtoffer. Allebei even gevaarlijk.’

Elohim draaide zich godverdommend om naar zijn veranda.

‘Waarom gaat u weg, meneer Elohim?’ riep ik hem achterna.

‘Ik moet iemand opzoeken.’

‘Iemand?’

‘Iets, Fielding. Ik moet iets opzoeken. Maak dat je wegkomt. En neem dat serpent met je mee.’

‘Triest, wat er met uw verloofde is gebeurd.’ De jongen sprak met zachte stem terwijl hij de vogels in de lucht met zijn ogen volgde.

‘Hoe weet jij dat van zijn verloofde?’

Elohim liep niet op de jongen af, hij deinsde juist terug. Mocht ik nog twijfels hebben dat de jongen hem angst aanjoeg, dan gaf dat stapje achterwaarts de doorslag. ‘Ah, daar komt de aap uit de mouw,’ zei Elohim.

De jongen keek hem aan. ‘Het is een mirakel dat een schip blijft drijven. Als het zinkt, is dat een tragedie. Heel veel mensen verdrinken, zo ook jouw geliefde. Medeleven heeft in zulke gevallen weinig zin, dus ik zeg verder niets, maar ik vind het oprecht erg, dat meen ik. Je moet wel weten dat de verdrinkingsdood niet zo verschrikkelijk is. Echt niet. Je krijgt eerst een brandend gevoel in je borstkas...’

‘Een brandend gevoel?’ Elohim deinsde nog verder terug.

‘Ja, alsof het geen water is, maar vuur.’

‘Vuur?’ Bij elke stap naar achteren klonk Elohim zwakker en zwakker.

‘Ja, vuur. Maar dat dooft, dat doet het water. De rest voel je niet. Alsof je de zonsondergang in glijdt. Zo ben ik de verdrinkingsdood gaan noemen. Ik heb veel mensen gesproken die verdrongen zijn en ze beschrijven allemaal een explosie van kleuren rond een helder, maar afnemend licht. Dat klinkt toch als een zonsondergang?’

‘Moet ik me hier soms beter door voelen?’ Elohim klom de trap naar de veranda op. ‘Mijn lief heeft gebrand, zeg je...’

‘Heel even maar,’ onderbrak de jongen hem. ‘Ze heeft maar heel kort gebrand.’

‘En dat korte moment was nog altijd lang genoeg. Je moet zelf in brand staan om te weten hoe lang het duurde voor iemand met haar gestel. Hoe zou dat zijn, om in brand te staan?’

Elohim wierp hem nog een laatste giftige blik toe voor hij zijn huis in stormde. De smak waarmee hij de deur achter zich dichttrok, dreunde door als het startschot voor een oorlog.

‘Dat had je niet zo tegen hem hoeven zeggen.’ Met een zucht begon ik weg te lopen. ‘Het was alsof je haar botten in zijn gezicht smeed. Je moet echt leren om wat aardiger te zijn, straks gaan ze nog geloven dat je de duivel bent. Hoe wist je dat trouwens allemaal?’

‘In de hel hebben we ook een krant. En die overlijdensberichten, tja. Ik weet niet wie ze schrijft, maar sommige zijn wel erg expliciet over de doodsoorzaak, bij het akelige af. Terwijl je alleen maar wilt weten wie er dood is, niet hoe het bloed uit hun geopende aderen gutste en welke kant het op spoot.’

Was hij serieus? Over het algemeen wist ik wel wanneer een jongen iets meende of niet. Een verraderlijke glinstering in de ogen, een beginnende grijns, het hoofd half schuin. Maar daar merkte ik bij deze jongen niets van, ik zag alleen een vermoeide blik en dat hij met een geeuw opnieuw naar de vogels in de lucht keek.

We liepen door en kwamen langs het huis van de Delmars. De dochter des huizes stond tegen de reusachtige eik in de voortuin geleund met een exemplaar van *Alice in Wonderland* en een balpen in haar hand. Ze keek op en zag de jongen toen we langs haar liepen.

‘Ze heeft een kunstbeen,’ fluisterde ik tegen hem. ‘Het linker.’

De prothese was lichter dan haar eigen huidskleur. Er zat een platte zwarte schoen aan. Geen echte, hij was in het materiaal verwerkt. Ik vroeg me altijd af of ze het erg vond dat ze nooit een andere kon aantrekken. Ze zou altijd dat meisje met die ene zwarte schoen zijn.

De lange jurken die ze droeg om haar kunstbeen te verbergen, sloten elke moderne kledingtrend uit. Voor haar geen minirokjes. Geen strak neon om haar lijf. Ze droeg altijd vestjes en fletse soepjurken met een oubollig bloemetjespatroon. Ze deed me aan kant, lavendel en radiohoorspelen denken.

Het meisje was niet knap. Haar hazelnootbruine ogen stonden net iets te schuin. Haar polsen waren net iets te knobkig. Haar sproeten net iets te talrijk. Ze had een gelatenheid over zich, die tamelijk uniek was voor meisjes van haar leeftijd. Zij zou nooit op muziek van Van Halen meeblèren of een poster van haar nieuwste idool op de muur plakken. In één oogopslag zag je dat ze liever een kaars op haar nachtkastje uitblies dan dat ze op een elektrische schakelaar drukte. De moderne tijd was aan haar niet besteed en hing machteloos in de spinnenwebben tussen de decorstukken van haar ouderwetse leven.

‘Hoe heet ze?’ De jongen keek alsof hij haar het liefst bij de hand had gepakt en meegevoerd.

‘Dresden Delmar.’

Hij zwaaide niet direct. Eerst legde hij zijn hand op zijn maagstreek, toen bracht hij die langzaam naar zijn borst, naar zijn keel en hoger, tot zijn vingers zich strekten en hij eindelijk zijn hand opstak. Omdat hij geen wuivende beweging maakte, leek het alsof hij haar iets wilde laten zien wat op zijn handpalm stond. Ze verborg zich snel achter haar boek en deed haar best haar springerige, rode haar achter haar oor te strijken.

‘Is ze verlegen?’

Ik haalde mijn schouders op. ‘Ik zie haar weleens op school. Ik geloof dat ze bij mij in de klas zit met Engels. Ik weet wel dat ze niet veel zegt. Ze zit gewoon op de achterste bank in de klas. Stil te wezen.’

Ze ging achter de boomstam staan zodat hij haar niet langer kon zien. Hij zei dat de kleur van haar haren hem aan de boombladeren in de herfst deed denken.

‘Rood en gebakken in een oktoberoven.’

En toen glimlachte hij voor het eerst, en zij gluurde om de boomstam heen om de lach te kunnen zien.